

Klimaat en landbouw: kansen en opgaven

Toekomstperspectieven voor klimaatslimme akker- en tuinbouw op Schouwen-Duiveland

Jeroen Veraart , onderzoeker water en klimaat, Wageningen Environmental Research

13 April 2021, Schouwen-Duiveland (digitaal)

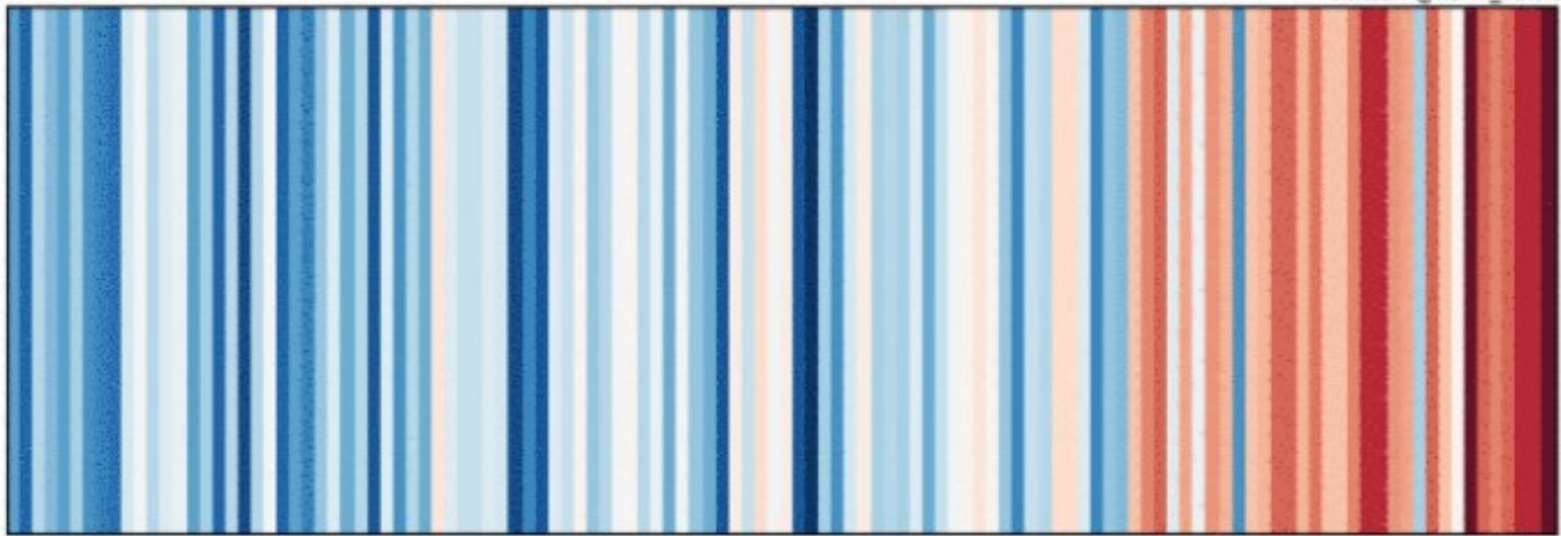

Opzet

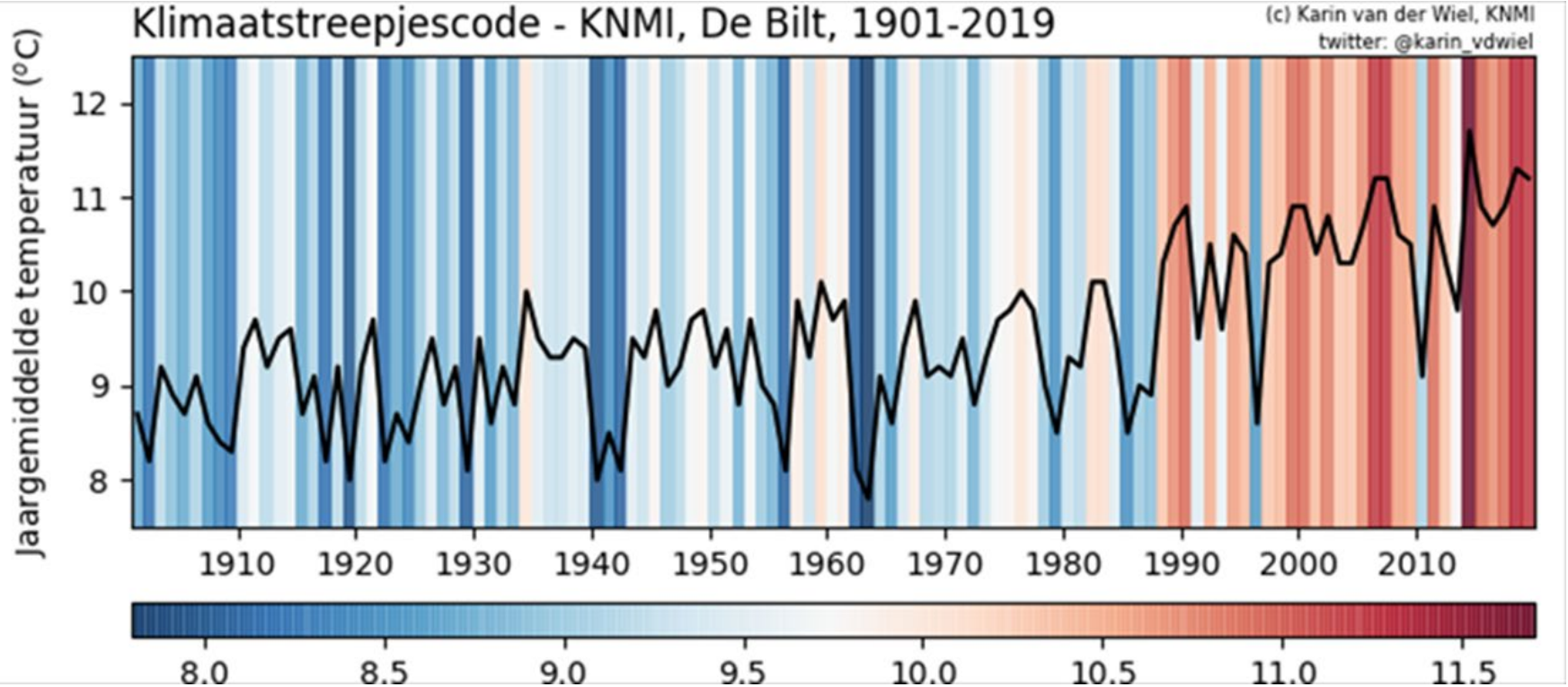
- Wat verandert er in het klimaat en de omgeving op langere termijn?
- Wat zijn de aanpassingsmogelijkheden voor akker- en tuinbouw?

Wat zien we hier?

Wat zien we hier?

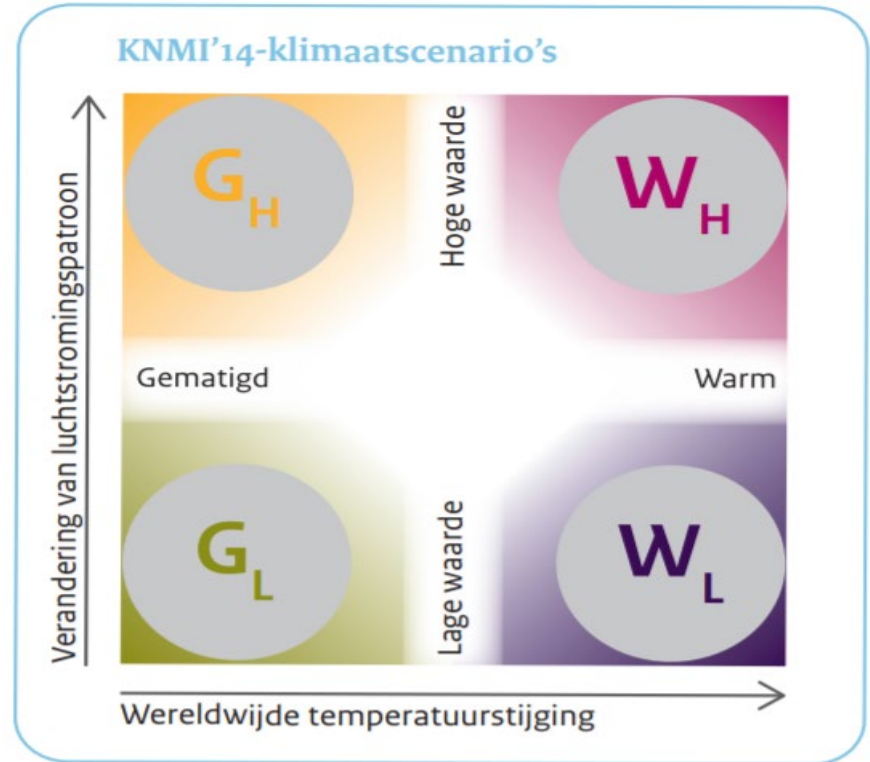
Zoetwatervoorziening in Nederland

- In de gebieden met rivieraanvoer voor de landbouw best wel goed.
- Maar op Schouwen-Duiveland afhankelijk van neerslag en zee invloed;
- In de winter neerslagoverschot en zomer tekort
- In droge zomers : water verdeling tussen functies en regio's is een (klimaat)opgave;
- Klimaatverandering: kans op droge zomers neemt toe;

Klimaatscenario's KNMI

- 2050: G +1C, W+2C
- H: veranderende winden
  - Zomer Oost
  - Winter West

4 klimaattrends voor klimaatadaptatie

Waterveiligheid
Zoetwater
1-6mm per jr
tot 2045

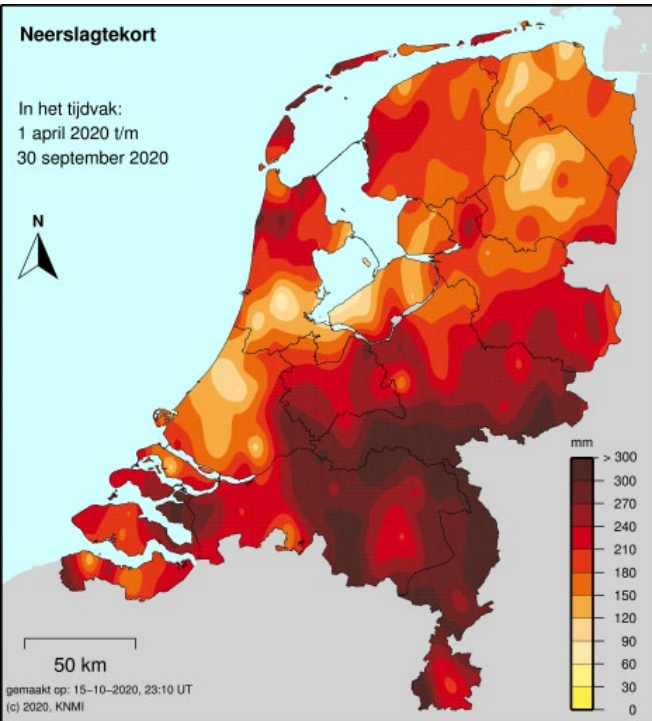
Veel & grotere variatie
Zomerse hoosbuien

1,0-2,3°C (in 2050) Zie: www.klimaatscenario.nl (KNMI)
Ook bv andere plaagsoorten

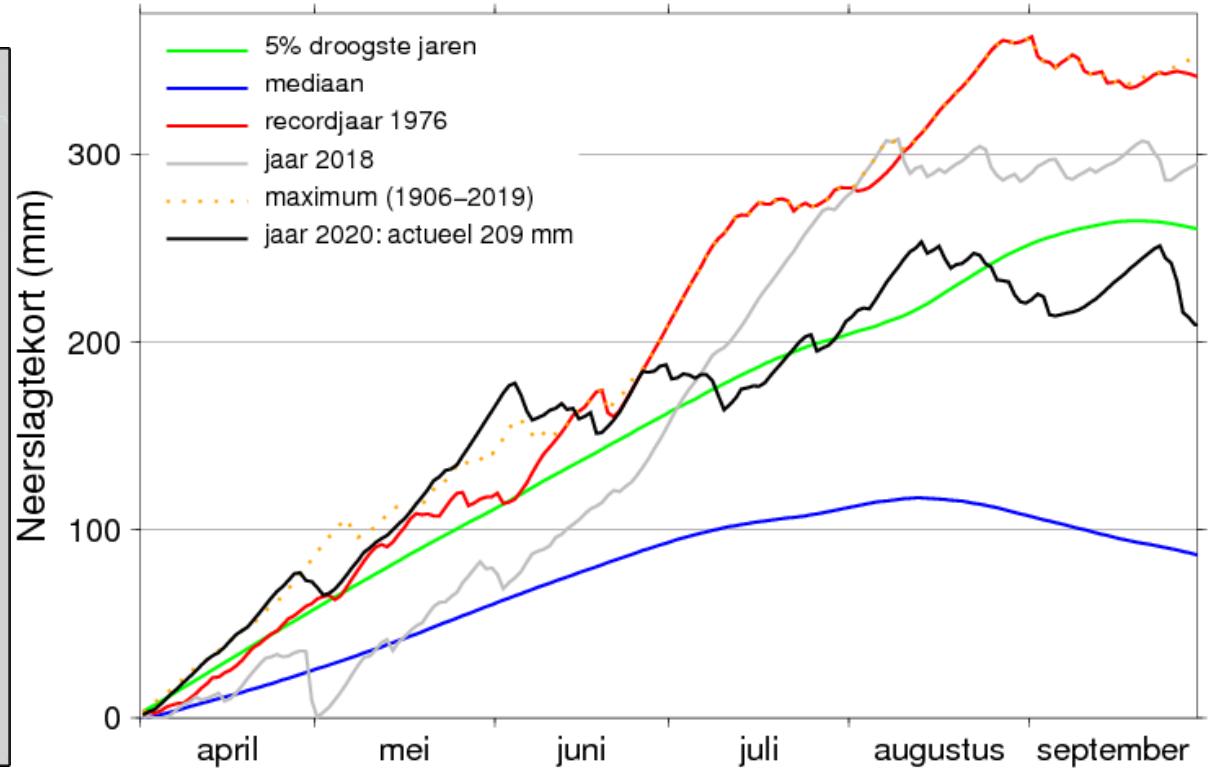

Droger

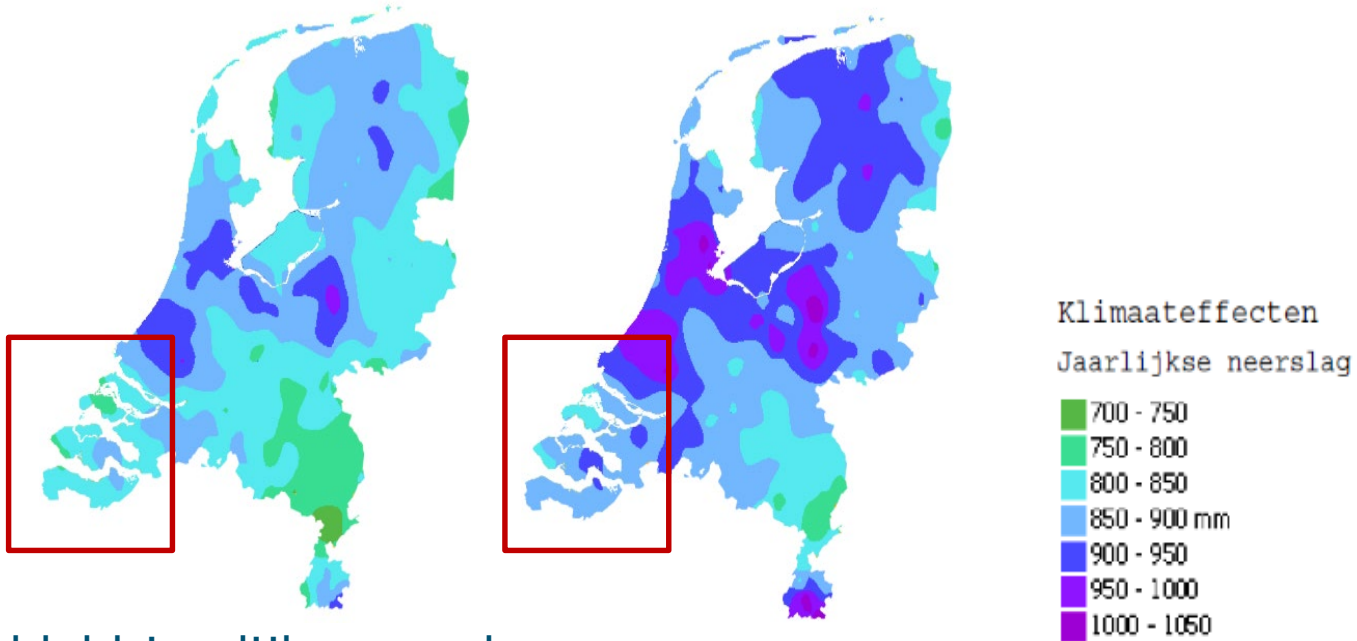
Neerslagtekort in Nederland in 2020

Landelijk gemiddelde over 13 stations

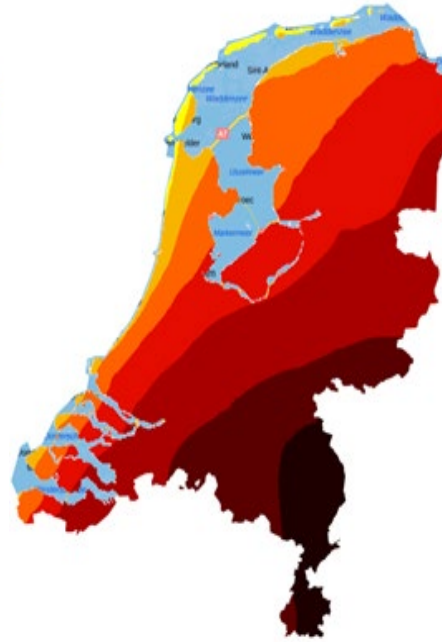
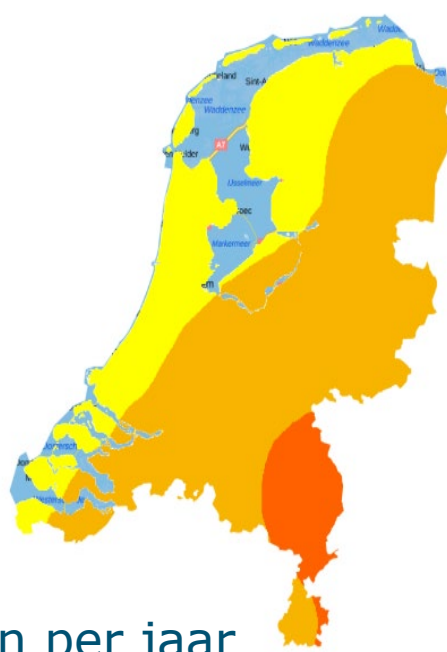
(c) KNMI, bijgewerkt 2020-10-23, 10:07 UT

Het wordt natter

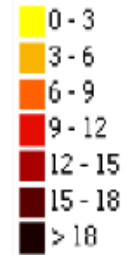

- Gemiddeld jaarlijks neerslag.
- Links heden, rechts WH2050

Het wordt warmer

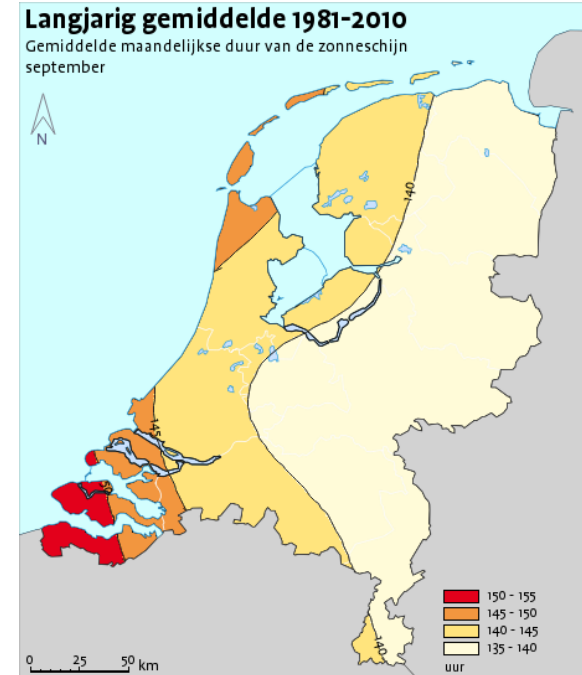
Klimaat effecten
Aantal tropische dagen (max
 $\geq 30^{\circ}\text{C}$)

- Aantal dagen per jaar
- Links heden, rechts WH2050

Maar ook zonniger

- Qua Zonneschijn is Zeeuwse Fruit, Tuin- en Akkerbouw in het voordeel

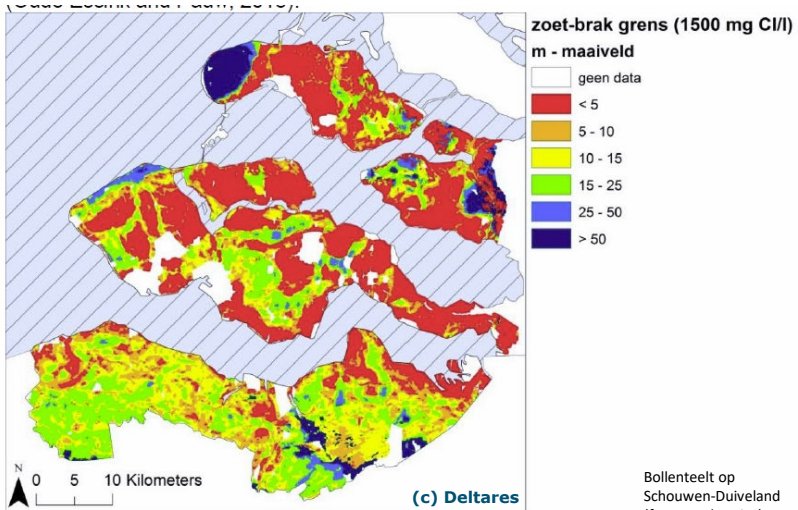
Fruit en droogte in 2018 (droge zomer)

- Droogtegeleide stress in voorjaar
- Eerder rijp/oogsten (kleinere appels/peren);
- Vroegrijp = Vogelvraat;
- Door de vele zon wel goed van smaak;
- Een jaar eerder (2017) was er nachtvorst

Klimaatadaptatie

Blootstelling

Groenknolorchis

Bollenteelt op
Schouwen-Duiveland
(foto: les de Vries)

Gevoeligheid

Aanpassingsvermogen

Kwetsbaarheid

Strategieën op lange termijn op bedrijfsniveau

- Teelt en bedrijfscondities op peil houden voor Akker- en tuinbouw
- Inspelen op de veranderingen op bedrijfsniveau
- Transformeren

Bodem verbeteren

Aanvoer zoet water

Strokenteelt

Zuittolerantere aardappel

Naar hele andere teelten

Van akkerbouw naar zilte teelt

Zoetwater op peil houden, maar:

- Beregenen betekent ook veel extra werk
- Kostelijk
- Energie

Klimaatadaptatie landbouw

Zouttolerante aardappel binnen Regionaal bod Proeftuin Zoet Water

Verslag van het volgen van aardappelrassen onder verschillende
zoutregimes gedurende 2 groeiseizoenen

Juni 2017

Auteurs:

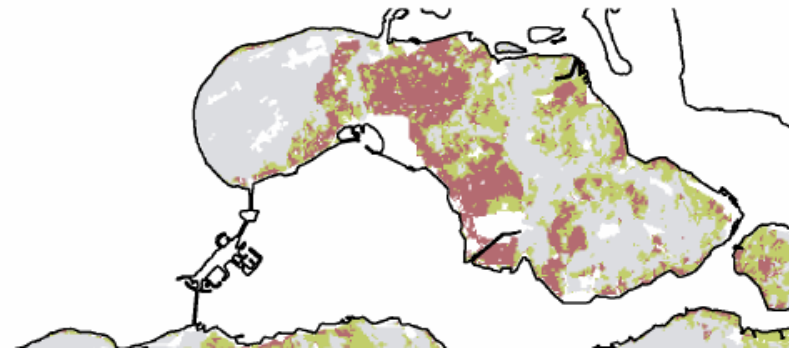
Guus Heselmans (Meijer); Perry de Louw (Deltares); Corstiaan Kempenaar (Meijer); Edvard Ahlrichs (Deltares); Inez Terpstra (Meijer); Joost Delsman (Deltares); Sheila Ball (Deltares); Cheryl van Kempen (Deltares); Esther van Baaren (Deltares); Jean-Pierre van Wesemael (Saeftinghe Zilt)

Heselmans et al, 2017.

E: Voorkeursgebieden zouttolerante aardappelen

- E1: grote voorkeur
- E2: voorkeur
- E3: geen voorkeur
- No data

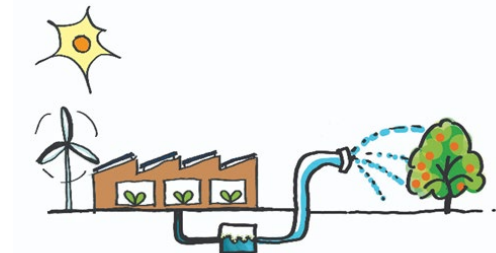
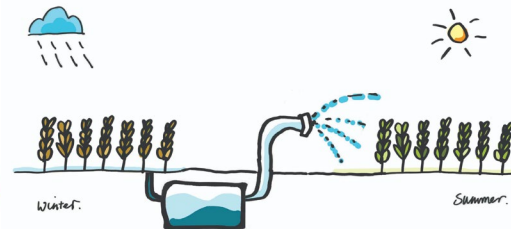

- Oude Essink, G., P. Pauw, E. Van Baaren, K. Zuurbier, P. De Louw, J. A. Veraart, E. McAteer, M. Van Der Schoot, N. Groot, H. Cappon, M. Waterloo, K. Hu-a-ng, and M. Groen. 2019. GO-FRESH: Valorisatie kansrijke oplossingen voor een robuuste zoetwatervoorziening - Rendabel en duurzaam watergebruik in een zilte omgeving. Deltares, Utrecht, p. 177.

Conclusies/stellingen

- Akker- en tuinbouw kan klimaatslim natuurinclusief en duurzaam op Schouwen-Duiveland met toekomstperspectief
- Op gebiedsniveau zijn **gecombineerde** klimaatadaptatie strategieën mogelijk
- Nieuwe/andere **financiële arrangementen** met overheid, banken en overige **partijen in de voedselketen** zijn **voor de teler** cruciaal om te verduurzamen

Dank voor uw aandacht

Meer informatie:

Projecten:

[Nature-based Solutions for Climate Resilient and Circular Food Systems](#)

[GOFRESH- Calculator](#)

Deze presentatie is mede gebaseerd op inzichten uit de WUR kennisbasis programma's Voedselzekerheid & Water (KB-35-007-002) en Circulair klimaatneutraal landgebruik (KB-34-007-010) met subsidie van LNV.

Foto credits: Maurice Veraart (broer van). **Cartoons:** Xiaolu Hu